

BİTKİSEL ÜRETİM TİP SÖZLEŞMESİ HAKKINDA DEĞERLENDİRME

Sözleşmeli üretim arz ve talebin dengelenmesi açısından bitkisel üretim planlamasının önemli bir aracı olarak değerlendirilmektedir. Böylelikle sözleşmeli üretim ile üreticinin pazarlama sorunu ortadan kaldırılırken, sanayicinin aradığı kalitede ve miktarda ürüne ulaşması da garanti altına almaktadır. Bu anlamda başta üretim planlaması olmak üzere tarımda devrim niteliğinde düzenlemeler içeren 422 Sayılı Kanun sözleşmeli üretim ile ilgili de birçok yenilikleri kapsamaktadır. İlgili kanunda sözleşmeli tarımla ilgili; Bakanlık tarafından sözleşmeli üretim yönetim sisteminin oluşturulması, mücbir sebep dışında alım ve satımdan vazgeçilmesi halinde cezai müeyyideye yer verileceği, anlaşmazlıklarda arabulucuya başvurma şartı ve basit yargılama usulüne uyulması, sigorta zorunluluğu gibi önemli değişiklikler göze çarpmaktadır.

İlgili kanuna dayalı olarak hazırlanan ve 15 Eylül 2023 tarihinde resmî gazetede “Sözleşmeli Üretimin Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmelik” yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. İlgili Yönetmelik tarafların haklarının korunmasını ve sorumluluklarının belirlenmesini esas almakta olup; sözleşme taraflarında aranacak vasıflar, teslim ve teslimat koşulları, fiyat ve miktarlardaki değişim oranları, aynı ve nakdi avans sınırları ve kapsamı gibi çok önemli düzenlemeler içermektedir.

Tarım Kanunu ve Sözleşmeli Üretim Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmelik hükümlerine dayandırılarak Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğünce (BÜGEM) “Bitkisel Üretim Tip Sözleşmesi” hazırlanmıştır. Buna göre sözleşmeli üretim yapmak isteyen tarafların, bu tip sözleşmeyi hazırlayıp, imza altına almaları ve süresi içinde Bakanlık ilgili birimine bildirimde bulunmaları gerekliliktir. Şu ana kadar böyle bir tip sözleşmenin olmaması sözleşmeli tarımdaki karmaşanın ve sorunların önemli sebeplerinden birisi olarak görüldüğünden, Bitkisel Üretim Tip Sözleşmesinin önemli bir boşluğu dolduracağı öngörülmektedir.

Üretici çoğu zaman sözleşme metnine katkı sağlayacak hukuki desteğe sahip olmadığı için, metinler bu yönde kurumsal güce sahip olan alıcı tarafından hazırlanmakta ve ileride tarafların çoğu zaman da üreticinin hak kayıpları söz konusu olabilmekte idi. Bu da üreticinin sözleşmeli üretime mesafeli durma sonucunu doğurmaktaydı. BÜGEM tarafından hazırlanan Tip Sözleşmenin bu anlamda önemli boşluğu dolduracak, tarafların hak kayıplarının önleyecek içeriğe sahip olduğu değerlendirilmektedir. Bitkisel Üretim Tip Sözleşmesi 21 madde ve 13 ekten oluşmaktadır. Tip sözleşmede; üretim yöntemi, ürünün alım fiyatı seçenekleri, teknik destek durumu, aynı/nakdi avanslar ve mahsuplaşma bilgileri, fesih şartları, ürünün teslim edilmemesi/alınmaması durumları, ödemeye ilişkin yükümlülükler, anlaşmazlık durumları ile ilgili bölümler bulunmaktadır. Böylelikle sözleşmeli üretimin önünün yasal düzenleme, yönetmelik ve tip sözleşme ile büyük ölçüde açılacağı, önemli gelişmeler kat edileceği düşünülmektedir.

Saygılarımızla